

कृषकको समस्याको सहि पहिचान अमी समाधान.....
श्रीनगर एग्री फार्म

www.safnepal.com

नेपालको पहिलो

कृषि

Nepal's First Agriculture Weekly

साप्ताहिक

● वर्ष ४ ● अङ्क २७ ● २०७२ माघ १७ गते आइतबार ● (Jan. 31, 2016) मूल्य रु.१०/-

जग्गा बाँझै खेतीपाती छाडेर सहरमा रमाए किसान

काठमाडौं । हुन त यतिखेर पूर्वराजाहरूले गरेका राम्रा कामलाई पनि बाहिर नआए हुन्थ्यो जस्तो गर्दछन् राजनीतिक दलका नेताहरू । तर, मुलुक कृषि प्रधान देश भएको भएपनि कृषिमा परनिर्भर रहनु पर्दा कहिले कांही उनीहरूले भनेका कुरालाई पनि सम्भन्नु पर्ने रहेछ । नेपालको एकीकरण गर्ने महाराजा पृथ्वीनारायण शाहले त्यस बेला नै

'पानी भएका ठाउँमा गाउँ भयापनि गाउँ अरु जग्गामा सारिकन पनि पानी चलाउनु, पेत बन्या जग्गामा घर भया पनि घर अन्त जग्गामा सारी कुलो काटी पेत बनाई आवाद गर्नु, आफ्ना देशको जिनिस जडीबुटी देस लैजानु र नगद खिच्नु ।' भन्ने उक्ति दिएका दिए । त्यही उक्ति नमानेकै कारण आज कृषि प्रधान देशका नेपाली जनताले

खाद्यान्न आयात गर्नु पर्ने अवस्था आएको छ । शाहको व्यक्त वाणी आज पर्यन्त सान्दर्भिक छ । तर यो भनाइ कार्यान्वयन हुनसकेको छैन । धेरै व्यवस्था फेरिए । अनगन्ती सरकार बने । सरकार पिच्छेका मन्त्रीले व्यवस्था अनुकूल नीति, नियम र ऐन बनाए । तर क्रमशः कार्यान्वयनको सट्टा पुराना ऐन, नीति र नियमलाई व्यवस्था अनुकूल व्याख्या, विश्लेषण

र परिमार्जनवाहेक जमिनका सम्बन्धमा खासै उल्लेखनीय काम नभएको भूमिसम्बन्धी जानकारको भनाइ पाइन्छ । गाउँको जमिन क्रमशः बाँझिदै छ । राजमार्ग आसपास र सहर क्षेत्रमा अव्यवस्थित सहर बसाउने क्रममा तीव्र गतिले जग्गालाई खण्डीकरणमा रुपान्तरण गरी घडेरीका नाममा बिक्री वितरण गर्ने कार्य रोकिएको छैन ।

त्यो उदाहरण आँखाले हेर्न धेरै टाढा जानुपर्दैन । अरनिको राजमार्गमा पर्ने भक्तपुरको भातेढिकुरो बाट धुलिखेल नगरपालिकासम्म पुग्दा राजमार्गको दायाँबायाँ रहेका सयौं रोपनी उर्वर खेतीयोग्य जमिन घडेरीमा रुपान्तरण हुँदै गएको छ, भने राजमार्गबाट केही टाढा गाउँका

वाँकी पेज ७ मा

गर्भनरज्यू कारवाही गर्न सक्नु हुन्छ ?

काठमाडौं । किसानहरूलाई दिइने कृषि कर्जा सहूलियत व्याजदरमा नदिए राष्ट्र बैंकमा फोन गर्नु भन्ने गर्भनरको उर्दी गरेपनि ६ प्रतिशत व्याजमा ऋण नदिने बैंकहरूलाई गर्भनरले कारवाही गर्न सक्छन् ? भन्ने प्रश्न यतिखे उब्जिएको छ । अन्य कर्जाबाट प्रशस्त नाफा आर्जन गर्न पल्किएका निजी बैंकहरूले किसानहरूका लागि सहूलियत ऋण दिन मान्दैनन् । जनताबाट निक्षेप गरिएको रकममा जतिसक्दो कम व्याज दर दिने र आफूले भने धेरै भन्दा धेरै व्याज असुल्न बैंकहरू लागि परेका छन् । राष्ट्र बैंकले कृषि कर्जाका लागि तोकेको

वाँकी पेज ७ मा

कृषि अनुसन्धानका तीनसयभन्दा बढी कर्मचारी अझै काजमा

काठमाडौं । सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले काजमा रहेका कर्मचारीहरूलाई आ-आफ्नो कार्यालय फर्काउन पहल गरेको भएपनि त्यसले सार्थकता पाउन सकेको छैन । कृषि विकास मन्त्रालय भित्रै दरवन्दी भएर पनि अन्य कार्यालय तथा आयोजनामा काजमा रहेका व्यक्तिहरू समेत भटाभट काज फिर्ता आईरहेका छन् । तर, त्यही कृषि विकास मन्त्रालय मातहतमा रहेको नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद्का (नार्क) मा दरवन्दी भएका चौथाई भन्दा बढी कर्मचारीहरू भने काजमा गएर फर्केका छैनन् ।

नार्कबाट काजमा जाने कर्मचारीहरू मध्ये केही कर्मचारीहरू त १२/१३ बर्षदेखि काजमा गएको भएपनि फर्केका छैनन् । त्यतिमात्र होइन सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले काजमा

वाँकी पेज ७ मा

२७ बुँदे प्रतिवद्धता कार्यान्वयनका लागि तीव्रता

काठमाडौं । नेपालको आर्थिक परिवर्तनको मुख्य आधार नै कृषि भएकाले कृषिमा आकर्षण बढ्दै गईरहेको कृषि मन्त्री हरिबोल गजुरेलले बताएका छन् । कृषि विकास मन्त्रालय मार्फत सञ्चालन भएका विभिन्न कार्यक्रम तथा क्रियाकलापहरूको बारेमा जानकारी गराउने उद्देश्यले कृषि मन्त्रालयले आयोजना गरेको पत्रकार सम्मेलनलाई सम्बोधन गर्दै कृषि विकास मन्त्री हरिबोल प्रसाद गजुरेलले मन्त्रालय फुटेपछि आफू मात्र होइन मन्त्रालयका कर्मचारीहरू समेत विक्षिप्त भएको खुलासा गरे । कृषि विकास मन्त्रालय फुटाउन हुन्न भन्दा भन्दै पनि प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीले सरकारको वाध्यताका कारण मन्त्रालय फुटाउनु परेको बताए पनि आफू मानसिक पीडामा परेको मन्त्री गजुरेलले बताए ।

आफ्नो जिम्मेवारीमा रहेको मन्त्रालय फुटेपछि आफू मात्र नभएर कृषि विकास मन्त्रालयका कर्मचारीहरू अधिकांश मानसिक पीडामा परेका कारण आफूले सार्वजनिक गरेको २७ बुँदे प्रतिवद्धता कार्यान्वयनमा ढिलाई भएको समेत उनले बताए । कृषि विकासमा परिवर्तन गर्न धेरै बाँकी रहेको भएपनि मन्त्रालय फुटेकै कारण काम गर्न ढिलाई भएको भन्दै अब कृषि विकास मन्त्रालयले जारी गरेको २७ बुँदे प्रतिवद्धता कार्यान्वयनका लागि तीव्र ढंगले अगाडि बढ्ने मन्त्री गजुरेलले बताए ।

उनले विदेश पलायन भएका युवाहरूलाई रोक्ने लक्ष्य बोकेर कार्यक्रम सञ्चालन गरिहेको बताउँदै किसानहरूलाई उत्साहि गराउनकै लागि आफूले किसानलाई पेन्सको कुरा अगाडि सारेको समेत बताए । किसानलाई पेन्सन दिने कुरालाई विगतमा सरकारले ल्याएको बृद्ध भत्ता, आफ्नो गाउँ आफै बनाउ जस्तै जनताको कार्यक्रम बनाउन आफूले किसानलाई बर्गिकरण गरी सोही आधारमा पेन्सन दिने कुरा ल्याएको समेत उनले खुलासा

वाँकी पेज ७ मा

कृषिका २७ पशुपंक्षीका ४० बुंदे प्रतिवद्धता कति दिनका लागि

विभाजित पशुपंक्षी विकास मन्त्रालयले पशुपंक्षी विकासका लागि चालु आर्थिक वर्ष एवं भावि कार्ययोजनाका रूपमा ४० बुंदे प्रतिवद्धता सार्वजनिक गरेको छ । कृषि विकास मन्त्रालयले दुई महिना अगाडि २७ बुंदे प्रतिवद्धता सार्वजनिक गरेको थियो । जुन बेला कृषि विकास मन्त्रालय विभाजन भएको थिएन । अहिले सत्ता लम्ब्याउनका लागि भागबण्डा मिलाउन कृषि विकास मन्त्रालय फुटाएको छ । तर कृषि विकास मन्त्रालयबाट फुटाइएको पशुपंक्षी विकास मन्त्रालय पाहुनाका रूपमा मात्र आएको हो भन्नेहरु यतिखेर प्रशस्तै देखिएका छन् । के कृषि विकास मन्त्रालयबाट विभाजन भएको पशुपंक्षी विकास मन्त्रालयको नेपालको इतिहासमा पाहुना मन्त्रालय कै रूपमा स्थापित हुने हो त प्रश्न चिन्ह खडा भएको छ ।

कृषि विकास मन्त्रालयले दुई महिना अगाडि सार्वजनिक गरेको २७ बुंदे प्रतिवद्धतामा केही आत्मनिर्भर हुन बुंदाहरु यतिखेर पशु विकास मन्त्रालयको जिम्मेवारीमा पुगेको छ । करीव करीव आत्मनिर्भरतामा पुगेको दूधजन्य उत्पादन वा पोल्ट्रि व्यवसायलाई यही रूपमा अगाडि बढाएर लैजानु पर्दछ भन्ने केही पशु सेवामा कार्यरत उच्च कर्मचारीहरु देखिएका छन् भने, कतिपय आखिर जागिर नै खाने हो के मतलब भन्ने खालको मनसायका पनि देखिएका छन् ।

पशु सेवा भित्रका यी दुई प्रवृत्तिमा पशु सेवालार्इ अझ प्रभावकारी बनाउने र किसानमय गराउन खोज्ने हो भने त पशुपंक्षी विकास मन्त्रालय फेरि कृषि विकास मन्त्रालयमा गाभिएला भन्ने नसकिएला । दोस्रो प्रवृत्तिका सोचमा यदि मन्त्रालय चलन थाल्यो भने वर्तमान सरकार ढलेर बनेको नयाँ सरकारले संविधानको भावना अनुरूप भन्दै फेरि पुरानै अवस्थामा फर्काउने छ । यसमा सायद कसैको पनि दुई मत नहोला ।

यद्यपी अहिले दुवै मन्त्रालयले आ आफ्नै किसिमले प्रतिवद्धता सार्वजनिक गरेको भएपनि ती प्रतिवद्धता कार्यान्वय गरेर देखाउने जिम्मेवारी भने दुवै मन्त्रालयका मन्त्री एवं सचिवहरुको कांधमा देखिएको छ । परम्परागत खेतीलाई व्यवसायिक बनाउनु पर्दछ भन्ने अभियानमा लागे जस्तै परम्परागत रूपमा चलि आएको कर्मचारी तन्त्रलाई जनतामुखि एवं नियमकानुन कार्यान्वयनमुखि बनाउन नसकिएसम्म जति नै राम्रा र उत्कृष्ट कार्यक्रमहरु ल्याए पनि त्यसले खासै अर्थ राख्ने देखिदैन । त्यसैले अहिले कृषि तथा पशु सेवामा कार्यरत कर्मचारीहरु मात्र होइन सो क्षेत्रका सरोकारवाला निकायहरुले समेत २७ र ४० बुंदे प्रतिवद्धता कति दिनका लागि भन्दै औला गन्न थालिसकेका छन् । ■

आफ्नै सूचना

नेपालको पहिलो कृषि साप्ताहिकका रूपमा प्रकाशित कृषि साप्ताहिकमा तपाईंका क्षेत्रमा भए/गरेका कृषि क्षेत्रसँग सम्बन्धित सूचना/समाचार वा लेख/रचनाहरु छन् भने हामीलाई बिहिबारभित्र पठाउनुहुन अनुरोध गरिन्छ ।

सम्पर्क

कृषि साप्ताहिक, बागबजार

इमेल : sajnepal@gmail.com

web: www.krishionline.com

शुद्ध, सफा अनि स्वस्थ मासु पाउनु उपभोक्ताको अधिकार

मानिसको भोजनबाट चय अपचय भई मानिसको शरीरका लागि दैनिक जीवनचर्या सुचारु गर्न मानिसले दैनिक गर्ने कृया प्रकृयाबाट मानिसको शरीरमा क्षय हुने शक्ति, तन्तुको पुनः निर्माणका लागि, कार्बोहाइड्रेट, बोसो, प्रोटीन अनि खनिजको निरन्तर आपूर्ति हुन आवश्यक हुन्छ । यी सबै पोषक तत्वको श्रोत वनस्पतिजन्य तथा पशुजन्य मानिन्छ । मानिसले गर्ने दैनिक शारीरिक तथा मानसिक कृया प्रतिकृयाबाट मानिसको शरीरबाट तन्तुहरु नष्ट हुने गर्छन् जसको बन्ोटमा प्रोटीनको महत्वपूर्ण भूमिका हुन्छ । भनिन्छ प्रोटीनका श्रोत वनस्पति जन्य पनि हुन्छन् तर पशुजन्य श्रोतबाट प्राप्त हुने प्रोटीन भने उत्कृष्ट मानिन्छ । जुन हामी पशु पंक्षीबाट प्राप्त गर्दछौं ।

मासु भन्नाले हाम्रा धर्म संस्कृति, रीति रिवाज अनुसार उपभोग गर्न हुने पशु पंक्षीहरु वध गरी तीनको शरीरबाट पाउने उपभोग्य तन्तुलाई बुझिन्छ । तर आज हाम्रा परिवेषमा जसरी पशुपंक्षीहरु वध गरिन्छ अनि जसरी मासुको विक्रि वितरण गरिन्छ त्यस्ता श्रोतबाट प्राप्त मासु हामीले सेवन गर्दा के हामी सांच्चिकै मासुबाट प्राप्त हुने भनिएको उत्कृष्ट प्रोटीन प्राप्त गर्न सक्छौं ।

कानुनी रूपमा अनुमति दिइएका पशु तथा तीनका लीग अनुसार वध गरी तयार पारिएको मासु के सांच्चै उपभोक्तले पाउंछन होला । यो समस्या चौपाया प्रजातिमा बढी छ । मानिन्छ खसि/रांगाका मासुको मुल्य बढी नै हुन्छ । खसि भनि बेचिने गरेको मासुमा बोका/बुढी बाख्री वा भेडा भडीको मासु नमिसाइएको भन्ने एकीन पो कसरी गर्ने ? रांगाको मासु भनि विक्रि गर्न राखिएको मासुमा दूध दिंदा दिंदा थाकेको बुढी भैसी पर्देन पो कसरी भन्ने ?

हाम्रा वधस्थल तथा मासु विक्रि गरिने पसल कस्ता छन् ?

रांगा प्रजाती वध गरिने स्थल प्रायजसो नदि किनारका वगर हुन् भन्दा फरक पर्देन, त्यसको लागि काठमाण्डौंके विष्णुमती किनार हेरे पुग्छ । यसरी यस्ता ठाउंमा वध गरिएको रांगाहरुको मासु धोई पखाली गर्न आवश्यक पानी पनि त्यही विष्णुमती खोलाको प्रयोग गरिन्छ भन्न के आइतवार कुर्ने । आजको हाम्रो परिपेक्षामा पशुवधशाला ऐन २०५५, नियमावली २०५७, तथा निदेशिका २०६४ त जारी गरिएको छ । जस अनुसार प्रत्येक किसिमका पशुपंक्षी वध गर्न अघि स्वस्थ अस्वस्थ भए नभएको जांच गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । तर यसरी वगर वगरमा गरिने वध प्रत्येक घर टोलमा गरिने वधको निरिक्षण तथा अनुगमन गर्न न त पर्याप्त जनशक्ति नै छ न त भौतिक श्रोत साधन नै । यसरी व्यवसायी आफैले आफुखुशी वध गरी भाग लगाइ तयार पारेको मासु नजिकै वगेको खोलाको पानी प्रयोग गरी सफा गरेको मासु कति स्वच्छ,

सफा र जनस्वास्थ्यको लागि स्वस्थ होला यक्ष प्रश्न त यही छ ।

अझ हाम्रा परम्परागत मासु विक्रि गर्ने चलन भुईंमै खसी बोका वध गर्ने गुन्डी तथा प्लास्टिक ओछ्याएर पनि मासु पसल थाप्ने, रातो लुगाले मासु छोपेर राख्ने अनि छिन छिनमा पानी छर्कने चलन त परम्परागत नै छन् । यसले त्या मासुलाई कति स्वच्छ, सफा स्वस्थ राख्न मद्दत गर्ला ?

मासु विज्ञानको सिद्धान्तले भनेको छ, पंक्षी: प्रजाती तथा बंगुर प्रजाती बाहेक वध गरे पछि त्यसको छाला छुट्याउनु पर्छ । टाउको, खुट्टाको तल्लो भाग अनि आन्द्रा भुंडी भित्रियाशं, मुटु, कलेजो, फोक्सो, फियो, मृगौला पनि । यस वछि बांकी रहेका वध गरिएको पशुका भाग वर्गिकरण गरी मात्र तयार हुने मासुलाई मासु भनिन्छ । यी बाहेकका माथि उल्लेखित अंश विक्रेताले विक्रि गर्न चाहे छुट्टै राखी विक्रि गर्नु पर्ने हुन्छ । अझ हाम्रो आफ्नो प्रचलनमा वध गर्न कानुनी रूपमा अनुमति दिइएका पशु तथा तीनका लीग अनुसार वध गरी तयार पारिएको मासु के सांच्चै उपभोक्तले पाउंछन होला । यो समस्या चौपाया प्रजातिमा बढी छ । मानिन्छ, खसि/रांगाका मासुको मुल्य बढी नै हुन्छ । खसि

डा. केदार कार्की

बारे सरोकारवालालार्इ सुसुचित गर्ने ।

२) नगरपालिका क्षेत्रमा मासु विक्रि गर्न चाहने व्यवसायीले सम्बन्धित नगरपालिकामा पूर्व स्वीकृति लिई मासु पसल संचालनको मापदण्ड पुरा गरी मासु पसल संचालन गर्ने ।

४) पशु वधशालाबाट प्रमाणित एवं वर्गिकृत मासु, मासु पसलसम्म रेफ्रिजरेटर भ्यानमा राखी पुऱ्याउने जिम्मा सम्बन्धित वधशाला संचालकको हुने व्यवस्था गर्ने ।

५) मासु पसलमा नियमित विक्रि पछि पनि बांकी रहन गएको मासु डिप फ्रिजमा संरक्षण गरी राख्ने व्यवस्था हुनु पर्ने ।

६) प्रत्येक मासु पसलमा विक्रि गर्न राखिएको मासुमा मासुको श्रोत, गुणस्तर अंकित चिन्ह प्रष्ट देखिने हुनु पर्ने व्यवस्था गर्ने ।

७) वधस्थलमा वध गर्न ल्याइने पशुको वध पूर्वको स्वास्थ्य परीक्षण तथा वध पश्चात परीक्षण पछि मात्र त्यस्ता पशुबाट प्राप्त हुने मासु स्वस्थ अस्वस्थ अवस्था अनुसार वर्गीकृत चिन्ह अंकित गरी मात्र मासु पसलसम्म पुऱ्याउने व्यवस्था गरिनु पर्ने छ ।

सैद्धान्तिक रूपमा माथि उल्लेखित तथ्य सहज देखिए पनि हाम्रा आफ्ना सामाजिक परिवेशमा सहज छैन । तथापि हामी विश्व व्यापार संगठनको सदस्य तथा विश्व पशु स्वास्थ्य संगठनको सदस्य राष्ट्र भएकोले अन्य विश्वका सदस्य राष्ट्रले गरेको प्रतिवद्धता अनुसार हामी पनि नछिन्न सक्दैनौं पनि । यस कारण गर्न के पो सकिन्छ । वर्तमानको समग्र मासु सम्बन्धि हालको ज्ञानको मूल्याङ्कन पूर्वाधारका स्थिति, उपभोक्ताको संचेतनाको स्थिति हेरी सरोकार पक्षलाई यथोचित अभिमुखिकरणका कार्यक्रम संचालन पो गर्ने हो की । यस बाहेक सम्बन्ध पक्षलाई सहभागीतामुलक प्रशिक्षण दिने हो की ? वधशाला निर्माण मासु पसल संचालनका लागि आवश्यक पर्ने भौतिक पूर्वाधारका लागि स्थानीय निकाय, सरकारी वा गैह्र सरकारी क्षेत्रबाट आर्थिक अनुदान, सामग्री अनुदान, सो सम्भव नभए अनुदान वा सहूलियतको रूपमा कृणको व्यवस्था गर्न सकिन्छ । यस बारे सोच्ने बेला आएको छ । न्युनतम रूपमा यतिसम्म गर्न सकिएमा उपभोक्ताले हालको अवस्था भन्दा केही स्वच्छ, सफा र स्वस्थ मासु पाउने छन् । किनकी सुधारका सम्भावना अनन्त हुने गर्छे

भनि बेचिने गरेको मासुमा बोका/बुढी बाख्री वा भेडा भडीको मासु नमिसाइएको भन्ने एकीन पो कसरी गर्ने ? रांगाको मासु भनि विक्रि गर्न राखिएको मासुमा दूध दिंदा दिंदा थाकेको बुढी भैसी पर्देन पो कसरी भन्ने ?

यसको समाधान के ?

प्रत्येक शहरी क्षेत्र, महानगरपालिका, उपमहानगरपालिका तथा नगरपालिका क्षेत्रमा हाल वध गरिने पशुको किसिम, मासुको खपत अनुसारका क्षमताका व्यवस्थित वधशाला, वधस्थल निर्धारण गरी स्तरोन्नति वा नया निर्माणको प्रकृया, निजी व्यवसायी सहकारी व्यवसायीको समितिको अग्रसरतामा निर्माण अनि संचालन गर्ने हो कि ।

यसका पूर्वाधार के हुन सक्छन् ?

१) मासुजनीत रोग, मासु उत्पादन, मासु विक्रि वितरण बारे सूचना प्रवाह गर्ने ।

२) मासु उत्पादन वितरण, पशु वधशाला संचालन र मासु परिक्षण सम्बन्धि भएका कानुनी व्यवस्था

कृषि मौसम सल्लाह सेवा बुलेटिन

जारी मिति : १५ माघ २०७२

अवधि : १५ माघ २०७२ - २९ माघ २०७२

लागि : बाँके जिल्ला

(जारी गर्ने: PPCR/BRCH/AMIS Project, MOAd, AERD, NARC and Agro-met Section, DHM)

नेपालगञ्ज एयरपोर्ट, बाँकेको मौसम तथ्यांक

गत हप्ता ७ माघ २०७२ मा अन्त्य भएको मौसम अवस्था

मौसमी विवरण	गत हप्ता (१ माघ २०७२ देखि ७ माघ २०७२ सम्म)
कूल वर्षा (मि.मी.)	०.९
अधिकतम तापक्रम (°सेण्टिग्रेड) को दायरा	१३.१-२४.३
न्यूनतम तापक्रम (°सेण्टिग्रेड) को दायरा	३.६-८.११.२
अधिकतम सापेक्ष आर्द्रता (%) को दायरा	९४.७-१००
न्यूनतम सापेक्ष आर्द्रता (%) को दायरा	४५.६-८६.८
हावाको गति(मि/से)को दायरा	०.७५-४.५
हावाको दिशाको दायरा	उत्तर पूर्व-दक्षिण पूर्व

८ माघ २०७२ देखि १४ माघ २०७२ सम्मको मौसम विवरण

विवरण	दिन (22 Jan 2016-28 Jan 2016)							
	८/१०/२०७२	९/१०/२०७२	१०/१०/२०७२	११/१०/२०७२	१२/१०/२०७२	१३/१०/२०७२	१४/१०/२०७२	
वर्षा (मि.मी)	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.४	०.०	
अधिकतम तापक्रम (°सेण्टिग्रेड)	१३.६	१६.७	२०.०	२१.३	२१.६	२२.०	२२.१	
न्यूनतम तापक्रम	९.९	३.५	३.१	३.८	५.२	५.०	६.३	
अधिकतम सापेक्ष आर्द्रता	९१.७	१००	१००	१००	९७.२	९८.६	९७.४	
न्यूनतम सापेक्ष आर्द्रता	७८.९	७२.३	६२.२	४६.४	५३.३	४८.४	५१.०	
हावाको गति m/s	२.२५	१.७५	३.०	४.७५	२.५	३.५	२.२५	
हावाको दिशा	दक्षिण पूर्व	दक्षिण पूर्व	दक्षिण पूर्व	दक्षिण	दक्षिण पूर्व	दक्षिण पश्चिम	दक्षिण	

कृषि सल्लाह

मौसम विश्लेषण :

गत हप्ताको समग्र मौसम विश्लेषण

गत हप्ताको शुरुवातमा दिनभरी नै बाक्लो कुहियो लाग्यो र विहानपख कुहियो लाग्ने क्रम साताभरी नै रहिरह्यो । साताको मध्यतिरबाट दिउंसो तुवालो लाग्न शुरुभयो र साताको अन्त्यसम्म नै रहिरह्यो । दिउंसोको तापक्रममा सुधार देखियो र औसत आर्द्रता ८० भन्दा माथि रह्यो ।

आउंदो हप्ताको मौसम अवस्था :

आगामी हप्ता शुरुवातमा पश्चिमी वायुको कारण आंशिक बदलि रहने तथा वर्षाको सम्भावना न्यून रहनेछ । आंशिक बदलीका कारण साताको शुरुवातमा अधिकतम तापक्रममा केही गिरावट आउने छ । साताको मध्यबाट विहानीपख हुस्सुको प्रभाव रहने छ र अधिकतम तापक्रम केही बढ्नेछ । औष आर्द्रता ६० % भन्दा माथि रहने छ ।

१. मकै (हिउदे) बाली :

० मकै रोपेको ४०-४५ दिन पछि सिंचाई गरी २.१ कजी युरिया मल प्रति कठ्ठाका दरले टपड्रेस गर्नु उपयुक्त हुन्छ ।

२. गहुँ

० गहुँ खेतीबाट राम्रो उत्पादन लिनका लागि सिंचाई सुविधाको उपलब्धता हेरी १-५ पटकसम्म सिंचाई गर्नु पर्दछ ।

० गहुँ लगाएको ३०-३५ दिन पुगेपछि भारपात नियन्त्रणको लागि सल्फोसल्फरान (क्रोस, लिडर) नामक ३३ ग्राम भारनासक विषादी ४०० लिटर पानीमा मिसाई प्रति हेक्टर स्प्रे गर्दा प्रायः भारहरु नियन्त्रण गर्न सकिन्छ । स्प्रे गर्दा फ्लेट फेन नोजलबाट भार पुरै भिज्ने गरी छर्नुपर्दछ ।

० पहिलो सिंचाई गरेको २-३ दिनपछि ३ के.जी युरिया मल प्रति कठ्ठाको दरले टपड्रेस गर्नु पर्दछ ।

३. तोरी :

० ३०-४० प्रतिशत कोसाहरु खैरो पहेंलो रङ्गको भएपछि तोरीबालीको कटानी गरी ८-१० दिनसम्म सुकाउने अनि चुट्ने, केलाउने र सफा गर्ने । त्यसपछि दानामा ८-१० प्रतिशतसम्म चिस्यान नआउञ्जेल सुकाउने र सुख्खा ठाउँमा भण्डारण गर्ने ।

४. मुसुरो :

० हिउदे वर्षा पछि सापेक्ष आर्द्रता ८५% भन्दा बढी, २४ घण्टासम्म मुसुरो बालीका पातहरु चिसो भईरहेमा र ८ घण्टासम्म १०° सेल्सियस भन्दा कम तापक्रम भई रहेको खण्डमा मुसुरो बालीमा स्टेम्फैलम डडुवा रोग आउन सक्छ । त्यसकारण बालीलाई यो रोगबाट बचाउन समयमा नै दुसरीनासक विषादी मेन्कोजेव २ ग्राम प्रति लिटर पानीमा मिसाई ७-१० दिनको फरकमा छर्नु उपयुक्त हुन्छ ।

० बोट ओइलाउने रोगको रोकथामको लागि २ ग्राम बेभिष्टिन वा डेरोसाल(कार्बेन्डाजिम) प्रति लिटर पानीमा घोलेर अरहरको बोट भिज्ने गरी छर्नु उपयुक्त हुन्छ ।

० मुसुरोको फेद काट्ने कीराको व्यवस्थापनको लागि क्लोफाइरिपस २ एमएल प्रति लिटर पानीमा मिसाई सांभकपख छर्नुपर्दछ । साथै कांचो मल प्रयोग गर्नु हुँदैन । र उचित सिंचाईको व्यवस्था गर्नु पर्दछ ।

५. अरहर :

० कोसामा लाग्ने गवारो (पड बोरर) कीरा व्यवस्थापनको लागि १० ग्राम भेली प्रति लिटर पानीमा मिसाई बनाएको घोलमा HaNPV (हेली एन.पि.भी) २५० LE को १.५ मिलि हालेर सांभको समयमा स्प्रे गर्नुपर्दछ वा व्याकटेरिया जन्य (बी.टी) Bt (डाई पेल, बायो लेप) ३ ग्राम प्रति लिटर पानीमा मिसाएर सांभको समयमा स्प्रे गर्नुपर्दछ । वा क्लोरानट्रानिलिप्रोल (कोराजेन) १८.५ डीसी ०.४ मिलि प्रति लिटर पानीमा मिसाईबोट भिज्ने गरी स्प्रे गर्नुपर्दछ ।

६. फलफूल बाली

० व्यवसायिक रूपमा आंप, लिची,कागती, अंगुर, अम्बा खेती गर्नु भएका कृषकहरूले आवश्यकता अनुसार कांटेछांट गर्नु राम्रो हुन्छ । कांटेछांट गरिएका हांगाहरूको घाउमा १०%बोर्डो पेष्ट लगाउनु पर्दछ । हरेक विरुवाको मूल काण्डमा जमीनबाट १०-२० सेमी जति माथिसम्म १०% बोर्डोपेष्ट लगाउने उपयुक्त समय हो ।

० सबै जातका फलफूलमा सबै प्रकारका प्रांगारिक तथा रासायनिक मलखातको सिफारिस मात्र दिने उपयुक्त समय यही हो । मलखादमा मूल काण्डबाट कम्तीमा पनि २ फिट टाढा हुने गरी कुलेसो बनाई राखी माटोले पुरी सिंचाई गर्नु पर्दछ । सिंचाईको सुविधा नभएका कृषकहरूले मलखाद राखी सकेपछि खर, पराल, पात, पतिङ्गार, सुकेको बस्तुहरूको छाप्रो दिनु उपयुक्त हुन्छ ।

० आगामी हप्ता पनि चिसो यथावत् रहने तथा हुस्सु पनि लागिरहने हुँदा यसै वर्ष कागती खेती शुरु गर्नु भएका कृषकहरूले कागतीका पात र कलिला मुनालाई तुसारोबाट जोगाउन बासको भाटालाई उल्टो अंग्रेजी (Λ) आकारमा गाडेर परालले छोप्नु पर्दछ ।

० आंपमा मालफर्मसन देखिएका छन् भने रोगी कलिला हांगाहरु काटछांट गरेर जलाउनु पर्दछ । साथै १ ग्राम एन ए ए (न्याप्यालिन एसिटिक एसिड) प्रति लिटर पानीमा घोली बोटको पात भिज्ने गरी छर्नु पर्दछ । अन्यथा सूर्यको किरणले हर्मोनको असर निस्तेज गरिदिन्छ ।

० केरा खेती गर्नु भएका कृषकहरूले केरालाई चिसोबाट हुने क्षति कम गर्न १५-२० दिनको फरकमा हल्का सिंचाई गर्नु उपयुक्त हुन्छ ।

० केराको गुभो सुक्ने समस्याको व्यवस्थापनको लागि साफ २ ग्राम प्रति लिटर पानीमा मिसाई प्रत्येक ७-१० दिनको फरकमा ३-४ पटक छर्नु पर्दछ । यसो गर्दा पनि नियन्त्रण नभएमा कृषि विकास कार्यालयमा सम्पर्क गर्नु पर्दछ ।

७. आलु :

डडुवा रोगको व्यवस्थापन :

यो रोगको व्यवस्थापनको लागि अनुकूल वातावरण रहिरहेमा मेन्कोजेव युक्त कुनै पनि विषादी (डण्डोफिल एम ४५ डाइथेन एम४५ आदि) २.५ ग्राम प्रति लिटर पानीमा घोलेर प्रति कठ्ठा ३० लिटरको दरले बोटको सम्पूर्ण भाग भिज्ने गरी ७ दिनको अन्तरमा ४-६ पटक छर्नु पर्दछ । वा डाइमेथोमर्फ (एकोबेट) वा फेनामिडन तथा मेन्कोजेव युक्त मिश्रित (सेक्टिन) १.५ ग्राम प्रति लिटर पानीका दरले १० दिनको अन्तरमा ३-४ पटक छर्नु उपयुक्त हुन्छ ।

आलु भण्डारण विधि : आलुलाई अध्यारो, सुख्खा र चिसो (छोटो समयका लागि १०° सेल्सियस भन्दा कम र लामो समयको लागि तथा बीउ भण्डारणको लागि १-४° सेल्सियसमा) ठाउमा काठका बाकस, प्लाष्टिकका क्रेट या ज्याकमा फिंजाएर ३ तहसम्म मिलाएर राख्नु पर्दछ । यसरी राख्दा दुई तहको बीचमा पत्रिका ओछ्याएर राख्नुपर्दछ । लामो समयसम्म भण्डारण गर्नुपर्ने आलुलाई अध्यारो सुख्खा र चिसो कोठामा १०-१५° सेल्सियसमा २ हप्तासम्म नचलाईकन राख्नाले बोक्रा बाक्लिन्छ र दानामा रहेको रोगकीराले क्षति नपुऱ्याएका, चोटपटक नलागेका दाना भण्डारण गर्नुपर्दछ तर यस्ता दानालाई फ्रिजमा र डिफ्रिजमा, अन्य फलफूलको नजिक भण्डारण गर्नु हुँदैन । र भण्डार गर्नु ठिक अघि पानीले पखाल्नु पनि हुँदैन ।

तरकारी बालीहरु :

गोलभेंडाको डडुवा :

यसको व्यवस्थापनको लागि डडुवा प्रकोप आंकलन गर्न फिल्ड निरिक्षण गर्नु पर्दछ । यदि कम डडुवा प्रकोप कम छ भने मेन्कोजेव ७५% डब्लु.पि २ ग्राम प्रति लिटर पानीमा घोलेर स्प्रे गर्ने । यदि डडुवाको प्रकोप बढी नै छ भने क्लोक्लिसल एम.जेड ७२% प्रतिशत डब्लु.पी.को धुलो २ ग्राम प्रति लिटर पानीमा घोलेर स्प्रे गर्ने ।

० काउली, भन्दा लगाएको ४५-५० दिन भईसकेको भएमा ७-१० ग्राम युरिया (१ चम्चा) बोटको वरिपरि घेरा बनाई राखी पुर्नु पर्दछ । दोस्रो टपड्रेस गरिसकेपछि सिंचाई गर्नु पर्दछ ।

० हिउदे तरकारी बालीको जरा कुहिन रोगको व्यवस्थापन गर्न कार्बोन्डाइजिम(बेभिष्टिन)५०% डब्लु.पि.को १ ग्राम प्रति लिटर पानीमा घोली स्प्रेरबाट बोट फेदभिज्ने गरी छर्नु पर्दछ ।

० खुर्सानीको फल लागिसकेको अवस्थामा पात तथा फलमा लाग्ने थोप्ले रोग (सर्कास्पोरा र एन्थ्रानोस रोग) लाग्न सक्ने हुनाले बेभिष्टिन ५०% डब्लु.पि.को २ ग्राम प्रति लिटर पानीमा घोली पात तथा फल भिज्ने गरी छर्नु पर्दछ ।

० बेसार बाली लिन जग्गालाई हलो तथा कोदालोको सहायताले खनजोत गरी बेसारका पानाहरुलाई टिपी सफा गर्नु पर्दछ । यसबाट नयां र पुराना पानाहरु छुट्टयाउनु पर्दछ । छुट्टयाइएका पानाहरुलाई तामा वा माटोको भाडामा पानीले डुबने गरी राखी उमाल्ने, सामान्यतया ४०-६० मिनेट उमालेपछि सेतो बाफ र विशेष किसिमको गन्ध आउंछ । साथै नरम भएपछि पानीबाट निकाल्नु पर्दछ । यसलाई घाममा १०-१५ दिनसम्म उल्टाई पल्टाई गरी एक नासले सुकाउनु पर्दछ । यसरी सुकाईएको बेसार भांच्दा घातुको जस्तो आवाज आउनु पर्दछ । यसपछि यसलाई बजारमा पाना वा धुलो बनाएर बेच्न सकिन्छ ।

० फल दिने गोलभेंडा र भेंडे खुर्सानीलाई अरु बाली भन्दा अलि बढि खाद्यतत्वको आवश्यकता हुने भएकोले पहिलो बाली टिपिएको हरेक १५-२० दिनको फरकमा युरिया मल १० ग्राम प्रति बोटको दरले टपड्रेस गर्नु पर्दछ । यस्तै गरी सुक्ष्म खाद्य तत्व जस्तै मल्टिप्लेक्स/ट्रिप्लेक्स एग्रोमिनलाई २ एमएल प्रति लिटर पानीमा घोलेर बोटमा स्प्रे गर्नु पर्दछ ।

अन्य

० सापेक्षिक आर्द्रता घटवढ भईरहने हुनाले घरमा भण्डारण गरिएको खाद्यान्न तथा बीउलाई रोग तथा कीराबाट बचाउन समय समयमा हेरचा गर्नु उपयुक्त हुन्छ ।

० खेतबारीमा देखिने सबै कीराहरु हानिकारक हुँदैनन् । तसर्थ कीरा देखिने वित्तिकै विषादीको प्रयोग नगरौं । मित्रजीव कीराहरु जस्तै माकुरा, गाईने कीरा, सात थोप्ले, खपटे कीरा, बारुला, नमस्ने कीरा(प्रेइड्ग मेन्टीड)

पशुपंक्षी विकास मन्त्रालयको ४० बुँदे प्रतिवद्धता सार्वजनिक

काठमाडौं । कृषि विकास मन्त्रालयबाट विभाजन भएको करीव एक महिना पछि मात्र पशुपंक्षी विकास मन्त्रालयले आफ्नो प्रतिवद्धता सार्वजनिकीकरण गरेको छ । कृषि विकास

आत्मनिर्भर बन्नका लागि बृहत्तर पशु उत्पादन बृद्धिका कार्यक्रमहरू सञ्चालन भईरहेको बताउँदै विगतमा भन्दा अहिले नेपालमा नै मासु उत्पादन बृद्धि हुँदै गएको केही

मन्त्रालयले २७ बुँदे प्रतिवद्धता जाहेर गरेको भएपनि त्यसलाई उछिन्दै पशुपंक्षी विकास मन्त्रालयले भने ४० बुँदे आफ्नो प्रतिवद्धता सार्वजनिक गरेको छ । प्रतिवद्धता सार्वजनिक गर्ने क्रममा पशुपंक्षी विकास मन्त्री शान्ता मानवीले दूध, मासु र अण्डामा आत्मनिर्भर हुनका लागि कार्यक्रम शुरु गरिसकेको बताइन् । उनले कृषि विकास मन्त्रालयबाट छुट्टिएर आएको भएपनि पशुपंक्षी विकास मन्त्रालयले आफ्नो बेग्लै पहिचान बनाइएसकेको भन्दै किसानहरूलाई पशुपालन तर्फ आकर्षित गर्ने कार्यक्रमहरू मन्त्रालयले तयार गरिसकेको समेत बताइन् ।

कार्यक्रममा पशुपंक्षी राज्य मन्त्री नरदेवी पुनले पशुपालन व्यवसायलाई व्यवसायिक बनाउने र त्यसको बजारीकरणको जिम्मेवारी मन्त्रालयले लिनु पर्ने धारणा व्यक्त गरेकी थिइन् । उनले किसानहरूलाई गोठाले नबनाएर मालिक बनाउन तर्फ आफूहरू लागेको बताइन् । मन्त्री बनेपछि गोठदेखि ओठसम्म स्वस्थताको कुरा गर्ने मन्त्री पुनले प्रतिवद्धता सार्वजनिक कार्यक्रममा पुन सोही कुरा दोहोर्‍याउँदै पैसा तिरेर उपभोग गर्ने पशुजन्य उत्पादन स्वच्छ र स्वस्थ हुनु पर्ने बताएन् । त्यसका लागि मन्त्रालय मातहतका सरोकार राख्ने निकाय सक्रिय बनिस्केको समेत उनले बताइन् ।

कार्यक्रममा मन्त्रालयको सचिव डा. कृष्ण चन्द्र पौडेलले राष्ट्रिय पशुपालन नीति छ महिना भित्र ल्याउने बताउँदै मन्त्रालयले घोषित प्रतिवद्धता पूरा गर्नका लागि २० अर्ब बजेट लाग्ने समेत बताए । उनले कुनै हालत पनि मिल्क होलिडे हुन नदिने समेत बताएका थिए ।

सोही कार्यक्रममा पशु उत्पादन निर्देशनालयका कार्यक्रम निर्देशक डा.विमल कुमार निर्मलले मासुजन्य वस्तुमा

वर्षभित्र नै मासुमा आत्मनिर्भर हुने बताए । पशुपालन क्षेत्रले देशको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा करिब ११ र कूल कृषि गार्हस्थ्य उत्पादनमा करिब २६.८ प्रतिशत योगदान रहेको छ । देशमा हाल प्रतिवर्ष दूध १७ लाख ३४ हजार मेट्रिक टन, मासु तीन लाख तीन हजार मेट्रिक टन र अण्डा ९० करोड वटा उत्पादन हुँदै आएको मन्त्रालयले जनाएको छ । विकसित मुलुक सरह न्यूनतम पशुजन्य पदार्थको उपभोग प्रतिव्यक्ति प्रति वर्ष दूध ९१ लिटर, मासु १४ किलो र अण्डा उत्पादनमा ४५ प्रतिशतले बृद्धि गर्नुपर्ने आवश्यकता छ ।

मुलुकमा दूधको उत्पादन र खपत बढाएर क्रमश आत्मनिर्भर बनाइने बताइएको छ । मन्त्रालयको लक्ष्य र उद्देश्य प्राप्तिका लागि किसानमैत्री 'राष्ट्रिय पशुपक्षीपालन नीति' छ महिनाभित्र तर्जुमा कार्यान्वयनमा ल्याइने, पुराना ऐन पुनरावलोकन गरी एक वर्षभित्र पशुपक्षीका विविध क्षेत्रलाई सम्बोधन गर्न पशुकल्याण, ऐन, पशुपक्षी व्यवसाय प्रवर्द्धन तथा बजार ऐन, पशु औषधि ऐन र सरुवा रोग ऐनतर्जुमा गरिने समेत प्रतिवद्धतामा जनाइएको छ ।

नेपालका विभिन्न जिल्ला र प्रदेशमा पटकपटक हुँदै आएको मिल्क होलिडे (दूध विक्री नहुने अवस्था) सदाका लागि अन्त्य गर्न कृषक समुदाय वा सहकारीबाट उत्पादित दूधलाई उचित मूल्यमा खरिद गरी उपयोग हुने व्यवस्था र नेपालको वर्तमान दूधको माग र आपूर्ति अध्ययन गरी यस क्षेत्रमा हाल भएको लगानी र भविष्यमा हुने दूध उत्पादनको आकलन र प्रक्षेपणका आधारमा दुग्ध प्रशोधन, उत्पादनमा विविधिकरण र बजारीकरणलाई व्यापकता दिइनेछ, पनि सार्वजनिक प्रतिवद्धतामा उल्लेख गरिएको छ ।

कृषि मौसम

देखिएमा तिनीहरूको संरक्षण र संबर्द्धन गरौं ।

○ मौरी घरमा रोग, सुलसुले र रानु भए नभएको नियमित अवलोकन गर्नु पर्दछ । चिसो बढ्ने क्रम जारी भएकोले मौरी घरलाई चारैतिरबाट प्लाष्टिकले बेरेर राख्नु पर्दछ । मौरीको चाकाहरूमा मह छ कि छैन भनि अवलोकन गर्दा यदि मह छैन भने चिनी चास्नी (१०० ग्राम पानीमा १० ग्राम चिनी उमाल्ने र पछि सेलाएको घोल) बनाएर आवश्यकता अनुसार खुवाउनु पर्दछ ।

घांसेबाली :

○ छरेको ३०-४० दिनमा जै/बर्सिम घांसमा १.२ केजी युरिया प्रति कठ्ठाको दरले टप ड्रेसिड गरी सिंचाई गर्नु उपयुक्त हुन्छ । साथै जै घांसको प्रत्येक कटाई पश्चात युरिया टप ड्रेसिड गरी सिंचाई गर्नु उपयुक्त हुन्छ ।

बाली संरक्षण

१. लाही (एफीड) :

○ १ भाग गाईको गहुँत र ४ भाग पानी मिसाई रातभरी राखेर लाही लागेको ठाउँमा भिज्ने गरी भोलीपल्ट अनुकूल मौसममा छर्कनु राम्रो हुन्छ ।
○ मालाथियन ५० इ.सी., २ मि.लि. प्रति लिटरको दरले पानीमा मिसाई लाही लागेको ठाउँमा भिज्ने गरी अनुकूल मौसममा छर्कनु उपयुक्त हुन्छ ।
○ नयाँ पालुवामा लाही, लिफ माईनर, सुलसुले लाग्ने भएमा सवई वा एट्सो तेल १५ मि.लि. प्रति लिटर पानीमा मिसाई १५ दिनको फरकमा छर्नु उपयुक्त हुन्छ ।

घ) पशुपालन :

○ कुखुरामा विफर रोग लाग्न नदिन ६ देखि ८ हप्ताका कुखुरालाई पखेटाको भित्री भागमा तयार पारेको खोपमा चोचलेर सियोले ३-४ पटक खोप दिनु पर्दछ ।

○ कुखुराको सि.आर.डि/ निमोनियाको लागि टाईलोन टाटरेट नामक औषधी भेटेरिनरियन/अनुभवी प्राविधिकको सल्लाहमा सफा पानीमा घुलेर ४-५ दिनसम्म खान दिनु पर्दछ ।

○ गाईभैसी तथा भेडा बाख्राहरूलाई आन्तरिक परजीवीहरू (नाम्ले, फित्ते, गोलो जुकाहरू तथा कक्सीडीओसिस) ले आक्रान्त पारी छेर्ने क्रम नरोकिएमा नजिकको पशु सेवा केन्द्र वा जिल्ला पशु सेवा कार्यालय वा निजी रूपमा सञ्चालित भेटेरिनरी क्लिनिकमा गोबर परिक्षण गरी प्राविधिक सल्लाह बमोजिम अक्सिक्लोजानाइड, अल्बेडाजोल, लिवामिजोल वा एम्प्रोलियम जस्ता औषधीहरू जनावरको शारीरिक तौल अनुसार खुवाउन उपयुक्त हुन्छ ।

○ पि.पि. आर रोग लाग्न नदिन ३ महिनाभन्दा माथिका भेडा बाख्रामा सो रोग विरुद्धको भ्याक्सिन लगाउनु उपयुक्त हुन्छ ।

○ बाख्राको मोओलाको लागि ५% पोभीडिन आयोडिन वा १% कपर सल्फेट वा २% वोरिक एसिडको भोल वा १%पोटासको घोलले मुख सफा गर्नु उपयुक्त हुन्छ । मोओलाको भाईरस घाउ, चोटपटक लागेको वा काटेको ठाउँबाट मानिसमा सर्न गई त्यस्तै प्रकारको घाउ खटिरा आउन सक्ने हुनाले त्यस्तो रोगी बाख्रालाई घाउ चोटपटक नलागेको वा काटेको ठाउँबाट मानिसमा सर्न गई त्यस्तै प्रकारको घाउ खटिरा आउन सक्ने हुनाले त्यस्तो रोगी बाख्रालाई घाउ चोटपटक नलागेको मान्छे वा पन्जा लगाएर स्याहार सुसार गर्नु पर्दछ ।

○ गाई भैसी तथा सुंगुरहरूमा खोरेत रोग लाग्न नदिन पशु सेवा कार्यालयको समन्वयमा सो रोग विरुद्धको भ्याक्सिन ६-६ महिनामा लगाउनु उपयुक्त हुन्छ ।

○ माछा पोखरीमा घुलित अक्सिजनको मात्रा बढाउन हावा यन्त्र (एरेटर) को प्रयोग गर्ने ।

○ माछा पोखरीमा तापक्रम घट्ने क्रम रहेकोले भूमिगत पानी (बोरिङ वा ट्युब वेल) ले पोखरीको पानीलाई विस्थापित गर्नु उपयुक्त हुन्छ साथै माछालाई धेरै नचलाउन उपयुक्त हुन्छ ।

घांसेबाली :

○ छरेको ३०-४० दिनमा जै/बर्सिम घांसमा १.२ केजी युरिया प्रति कठ्ठाको दरले टप ड्रेसिड गरी सिंचाई गर्नु उपयुक्त हुन्छ । साथै जै घांसको प्रत्येक कटाई पश्चात युरिया टप ड्रेसिड गरी सिंचाई गर्नु उपयुक्त हुन्छ ।

कृषिमा आत्मनिर्भर बनाइने : मन्त्री गजुरेल

काठमाडौं । कृषि विकासमन्त्री हरिबोल गजुरेलले लामो समयसम्म बाभो राखिएको निजी जमिनलाई सरकारले उपयोग गरी मुलुकलाई कृषिमा आत्मनिर्भर बनाउने बताएका छन् । त्यसका लागि पहिलो चरणमा निजी जमिन बाभो नराख्नका लागि मन्त्रालयले आग्रह गर्ने, त्यसो गर्दा पनि आफ्नो जमिन उपयोग नगरेको खण्डमा बोलपत्र आह्वान गरेर करारमा कृषि खेती गर्ने दिन तयारी गरिरहेको मन्त्री गजुरेलले बताए ।

उनले मुलुकभरि एक हजार ५०० जना कृषि प्राविधिक नियुक्ति प्रक्रिया अन्तिम चरणमा पुगेको बताउँदै आफूले प्रस्तुत गरेको २७ बुँदे प्रतिवद्धतामध्ये किसानलाई पेन्सनको व्यवस्थालाई जतिसक्दो चाडो कार्यान्वयनमा ल्याउने समेत बताए ।

नेपाल इन्जिनियरिङ कलेजका अध्यक्ष लम्बोदर न्यौपाने नयाँ प्रविधिबाट उत्पादित पोषणयुक्त घांस कृषि विकास मन्त्रालयका योजना महाशाखाका सहसचिव योगेन्द्र कुमार कार्कीलाई हस्तान्तरण गर्दै । तस्वीर : कृषि

साना कुखुरा उत्पादक व्यवसायी सङ्गठित

इटहरी। जुनसुकै पेशा तथा व्यवसाय अपनाउनेहरूले आफ्नो पेशा तथा व्यवसायीहरूको हक हितका लागि संगठित हुनु नराम्रो कुरा होइन। सबैका छन् पनि यतिखेर पूर्वी नेपालका साना कुखुरा उत्पादक किसान सङ्गठित भएर आफ्नो व्यवसायमा शुद्धताका लागि आवाज उठाउन थालेका छन्। अवैध रूपमा भारतबाट आयात गरिने गुणस्तरहीन चल्ला तथा दानाका कारण हैरानी र नोक्सानीमा पर्दै आएका साना कुखुरा उत्पादक किसान शूद्र र गुणस्तरिय कुखुराका लागि सङ्गठित हुन थालेका हुन।

सुनसरी, मोरङ र झापा जिल्लामा कम्तीमा १०० देखि २०० कुखुरापालेर आफ्नो घर व्यवसाय चलाउँदै आएका किसानलाई सङ्गठित पार्नका लागि पूर्वेली कुखुरा उत्पादक व्यवसायी सङ्घको ब्यानरमा उनीहरू सङ्गठित हुन थालेको त्यसका केन्द्रीय अध्यक्ष पुष्प प्याकुरेलले बताएका छन्।

सङ्घका केन्द्रीय अध्यक्ष प्याकुरेलका अनुसार भारतबाट अवैध

रूपमा आयात हुने र नेपालकै ह्याचरीले त्यस्तो चल्ला आयातमा सघाउ पुऱ्याई साना कुखुरा व्यवसायीलाई ठगी गर्ने कार्य भइरहेकाले त्यस्तो ठगी हुनबाट सचेत गराउनका लागि किसानलाई सङ्गठित पार्ने कार्य तीव्र पारिएको हो। यसै क्रममा सुनसरीको भरौलमा टीका राउतको अध्यक्षतामा ३० सदस्यीय साना कुखुरा उत्पादक व्यवसायी सङ्घ गठन भएको छ। सुनसरीकै पकाशपुरमा मैया थापाको अध्यक्षतामा तथा बकलौरीमा दिवाकर राजधामीको अध्यक्षतामा र खनारमा बिना थापाको अध्यक्षतामा सङ्घ गठन गरिसकिएको छ।

सङ्घले राज्यबाट साना कुखुरा उत्पादक किसानलाई दिने भनिएको अनुदान लक्षित किसानसम्म नआएर ठूला उद्योगी र व्यवसायीलाई उपलब्ध गराउँदै आएकोमा पनि आपत्ति जनाउँदै त्यो अनुदान लक्षित साना किसानसम्म ल्याउन सरकार समक्ष माग गरेको छ।

तनहुँमा दुई करोडको लागतमा चिस्यान केन्द्र स्थापना

तनहुँ। दुग्ध उत्पादक सहकारी सङ्घले ब्यास नगरपालिका (३ स्थित रानीगाडामा रु दुई करोडको लागतमा चिस्यान केन्द्र स्थापना गरेको छ। तनहुँ, लम्जुङ र गोरखाका दुग्ध उत्पादक कृषकहरूलाई लक्षित गरी उक्त चिस्यान केन्द्र स्थापना गरिएको हो। सङ्घका केन्द्रीय वरिष्ठ उपाध्यक्ष एवम् जिल्ला अध्यक्ष अम्बरबहादुर कुवारले उक्त केन्द्रले चीनबाट रु १५ लाखको लागतमा दूधमा रहेका ब्याक्टेरिया मार्ने, दूध प्रशोधन गर्ने र दूधमा बाक्लोपन देखाउने हुमनाइज नामको मेसिन ल्याउन लागेको बताए।

“लोगोसहितको दूधको प्याकिङ जति सक्दो छिटो ल्याउने तयारी गरेका छौं” उनले भने। पछिल्लो समय जिल्ला दुग्धजन्य क्षेत्रमा आत्मनिर्भर बन्दै गएको छ। पशु कार्यालयबाट गोठ सुधार कार्यक्रम र अनुदान रकम पाउन थालेपछि पशुपालन व्यवसाय फस्टाउँदै गएको छ। अहिले दुग्धजन्य पदार्थ अन्य जिल्लामा निर्यात गर्दै आएको अध्यक्ष कुवारले बताए। नाकाबन्दी अघि जिल्लामा दैनिक १२ हजारदेखि १३ हजार लिटर दूध उत्पादन हुँदै आएकोमा हाल दूध उत्पादन पाँच हजार लिटरमा भरेको छ। तीन हजार लिटर अन्य जिल्लामा निर्यात हुँदै आएको छ। पेट्रोलियम पदार्थको अभावका कारण पराल, दाना, चोकरलगायतका आहार खुवाउन समस्या भएको छ।

उक्त चिस्यान केन्द्र स्थापनाका लागि व्यावसायिक कृषि तथा व्यापार आयोजनाबाट रु ४० लाख, राष्ट्रिय योजना आयोगले सहकारी सुदृढीकरण कार्यक्रम अन्तर्गत भवन निर्माणका लागि रु २५ लाख र दुग्ध उत्पादक सङ्घले रु १५ लाख आर्थिक सहयोग गरेका छन्।

नेपाल सरकार मन्त्रीपरिषद्को २०७२ पौष १७ को निर्णयबाट “पशुपंक्षी विकास मन्त्रालय” स्थापना भएकोमा सम्पूर्ण व्यवसायी, उद्यमी, सरकारी/ गैरसरकारी संघ संस्था, पत्रकार बुद्धिजीवी एवं सबै सरोकारवालाहरूलाई सहर्ष जानकारी गराउँदै पशु सेवा विभागको मापदण्ड बमोजिम फार्म, व्यवसाय आदि सञ्चालन गरी स्वस्थ एवं स्वच्छ दूध, फूल, मासु उत्पादन, विक्री वितरण एवं उपभोग गरी स्वस्थ रहन हार्दिक अनुरोध गर्दछौं।

नेपाल सरकार

पशुपंक्षी विकास मन्त्रालय

पशु सेवा विभाग

भेटेरिनरी जनस्वास्थ्य कार्यालय, त्रिपुरेश्वर

फोन नं : ४२९२३७६

नेपालको संविधानमा पिछडा वर्गको अधिकार

नेपालको संविधानमा पिछडा वर्गको हक अधिकार देहाय बमोजिम व्यवस्था गरिएको छ।

- सामाजिक न्याय सुनिश्चित गर्ने राज्यको राजनीतिक उद्देश्य हुने।
- आर्थिक समानता, समृद्धि र सामाजिक न्याय सुनिश्चित गर्न समानुपातिक समावेशी र सहभागितामूलक सिद्धान्तका आधारमा समतामूलक समाजको निर्माण गर्ने।
- सामाजिक वा सांस्कृतिक दृष्टिले पिछडिएका पिछडा वर्ग लगायत नागरिकको संरक्षण, सशक्तीकरण वा विकासका लागि कानून बमोजिम विशेष व्यवस्था गर्ने।
- सामाजिक रूपले पछाडि परेका पिछडावर्ग समेतलाई समावेशी सिद्धान्तका आधारमा राज्यको निकायमा सहभागी हुन पाउने सामाजिक न्यायको हक हुने।
- आर्थिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक अवसर र लाभको समान वितरण तथा त्यस्ता समुदायभित्रका विपन्न नागरिकको संरक्षण, उत्थान, सशक्तीकरण र विकासका अवसर तथा लाभका लागि विशेष व्यवस्था गर्ने।
- उत्पीडित तथा पिछडिएको क्षेत्रका नागरिकको संरक्षण, उत्थान, सशक्तीकरण, विकास र आधारभूत आवश्यकता परिपूर्तिका अवसर तथा लाभका लागि विशेष व्यवस्था गर्ने।
- सामाजिक सुरक्षा र सामाजिक न्याय प्रदान गर्दा सबै लिंग, क्षेत्र र समुदायभित्रका आर्थिक रूपले विपन्नलाई प्राथमिकता प्रदान गर्ने।
- समानुपातिक निर्वाचन प्रणाली बमोजिम हुने प्रतिनिधि सभा र प्रदेश सभाको निर्वाचनका लागि राजनीतिक दलले उम्मेदवारी दिँदा समावेशी सिद्धान्तको आधारमा गर्ने।
- पिछडा वर्ग समेतको हक अधिकारको संरक्षणका लागि संवैधानिक आयोगको रूपमा राष्ट्रिय समावेशी आयोगको व्यवस्था।
- नेपाली सेनामा पिछडा वर्ग समेतको प्रवेश समानता र समावेशी सिद्धान्तको आधारमा गरिने।
- नेपाली राजदूत र विशेष प्रतिनिधिसमावेशी सिद्धान्तको आधारमा नियुक्ति गरिने।
- संवैधानिक अंग र निकायका पदमा समावेशी सिद्धान्तको आधारमा नियुक्ति गरिने।

नेपाल सरकार

नेपाल सरकार

सूचना तथा सञ्चार प्रविधि मन्त्रालय

कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय

सूचना विभाग

कास्कीको पुरनचौरमा कृषि क्याम्पस

चितवन। कृषि तथा वन विज्ञान विश्वविद्यालयले कास्कीको पुरनचौरमा यसै शैक्षिक सत्रदेखि आङ्गिक क्याम्पस सञ्चालन गर्ने भएको छ। विश्वविद्यालयको आफ्नै क्याम्पसबाहेक आङ्गिक रूपमा सञ्चालन गर्न लागिएको यो पहिलो हो। विश्वविद्यालयले सम्बन्धन समेत हालसम्म कुनै क्याम्पसलाई दिएको छैन। विश्वविद्यालयका उपकुलपति प्रा डा ईश्वरीप्रसाद ढकालका अनुसार यसै शैक्षिक सत्रमा पुरनचौरमा जनस्तरबाट आर्थिक सङ्कलन गरी कृषि विषय पढाउनका लागि खोलिएको प्राकृतिक स्रोत व्यवस्थापन कलेजमा कृषि स्नातकमा ५० जना विद्यार्थी पढाउने तयारी भएको छ।

यसवर्ष रामपुरमा कृषि स्नातकमा तीन हजार १५० विद्यार्थीले आवेदन दिएका थिए जसमध्ये एक हजार ३०० जना उत्तीर्ण भएका छन्। तीमध्ये रामपुरमा १६५ जनाले मात्रै पढ्ने अवसर पाएका छन्। मेरिटका आधारमा थप ५० जनालाई पुरनचौरमा पढाउने योजना विश्वविद्यालयको रहेको उनले बताए। दुई महिना ढिलो भएपनि फागुनदेखि पुरनचौरमा कक्षा सञ्चालन गर्ने तयारी रहेको उपकुलपति ढकालले जानकारी दिए।

क्याम्पस सञ्चालनका लागि अर्थ मन्त्रालयले रु पाच करोड बजेट विनियोजन गरिसकेको छ। विश्वविद्यालयले चार वर्षका लागि रु ४५ करोड माग गरेको थियो जसमध्ये यस आर्थिक वर्षका लागि रु १५ करोड माग गरिएकोमा रु पाच करोड विनियोजन भएको बताइएको छ। पुरनचौरमा युएनडिपिको सहयोगमा १४ कोठे दुईतले भवन बनिसकेको छ। विश्वविद्यालयको सभाले पुरनचौरमा आङ्गिक क्याम्पस सञ्चालन गर्ने निर्णय गरिसकेको छ। उपकुलपति ढकालका अनुसार प्राध्यापक मोहदत्त शर्माको संयोजकत्वमा चारवर्षे कार्ययोजना तयार गर्न समिति बनाइएको छ।

डडेल्धुरामा आलु उत्पादन घट्यो

डडेल्धुरा। खडेरी बढेपछि आलुको पकेट क्षेत्र मानिएको डडेल्धुरामा यो वर्ष आलु उत्पादन घटेको छ। गत वर्ष भन्दा यो वर्ष जिल्लामा हिउँदे आलु उत्पादनमा कमी आएको हो। आलु रोप्ने बेला र दाना लाग्ने समयमा समेत पानी नपरेपछि उत्पादनमा कमी आएको हो।

भदौ महिनादेखि पानी नपर्दा चिस्यानको कमीले उत्पादनमा कमी आएको किसानहरू बताउँछन्। आलुखेतीवाटै जीविकोपार्जन गर्दै आएका डोला, भत्कांडा, बगरकोट, समैजीका किसान बीउ समेत राख्न नपाइने भन्दै चिन्तित बनेका छन्।

खडेरीका कारण आलु उत्पादनमा ५० प्रतिशतले कमी आएको जिल्ला कृषि विकास कार्यालयले जनाएको छ। जिल्लाका किसानले यो वर्ष आकासे पानीको भरमा आलुखेती गरेका थिए। जिल्लाको अशिश्याम गाविस, अमरगढी नगरपालीका, बगरकोट, गाडखेत, समैजीलगायतका क्षेत्रमा व्यवसायिक रूपमा आलुखेती गरिँदै आएको छ। जिल्लामा करिब ८०० हेक्टर क्षेत्रफलमा हिउँदे आलुखेती गरिन्छ।

कृषि उत्पादन बृद्धि गर्नका लागि सदैव प्रयोग गर्नुहोस् लुम्बिको भोल मल

All Nepalese Tea & Coffee Center, Kuponjol, Phone: 5535457, 5548201

Demand of vegetables up with increase in supply of cooking gas

Kathmandu : The demand of vegetables in the Kathmandu Valley has been growing lately with normalization of transportation and improving the supply of Liquefied Petroleum Gas (LPG). The consumption of vegetables increased around by 30 per cent at present in the Kathmandu Valley compared to three months ago owing to improve the supply of cooking gas and petroleum products, said Bhagawan Chandra Upreti, wholesaler of Kalimati Fruits and Vegetables Market Development Board (KFVMDB).

The supply of cooking gas has been increasing in the valley which helps increase demand of vegetables in household and restaurant and hotels, he said. "Now, the movement of the consumers in the market for buying vegetables has been increasing and becoming normal. The consumers have to force to manage cooking gas and petroleum products paying high price in black-marketing," he said.

Besides, the supply of vegetables has been improved and reached at 750 metric tonnes in Kalimati market at present, he said. The supply of

vegetables down to 250 metric tonnes three months ago during the acute shortage of fuel that was not sell in the market, he said.

Earlier, the demand of vegetables in the Kathmandu Valley had reduced significantly due to acute shortage of cooking gas and kerosene faced by the consumers.

Upreti said that the present supply of vegetables is not fulfill the Kathmandu valley's demand. The price of vegetables did not come down for the last one month despite increased the supply of vegetables due to increase the demand, he added.

The vegetables are supplying from all parts of the country, he said and added that around 10-12 per cent vegetables being importing from India.

"The traders are

importing vegetables including okra, bitter gourd, onion, lemon from India. There is no produce of those products in

Nepal in this season," he said. He, however, said that the price of onion started decreasing significantly within the last one with the normal supply of onion from the Indian market.

The wholesale price of onion traded at Rs. 30 per kg now in the Kalimati which was Rs. 150 per kg two months ago.

The wholesale price of per kg of tomatoes, cauliflower, cabbage, chili, bringal, okra, capsicum, bitter gourd and beans is Rs. 28, Rs. 22, Rs. 18, Rs. 40, Rs. 25, Rs. 100, Rs.50, Rs. 80 and Rs.65, respectively.

Deputy PM stresses on scaling up agro production for reducing dependence

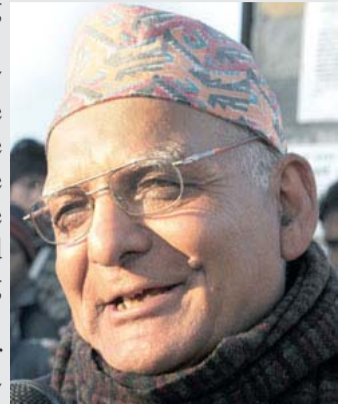
Kathmandu : Deputy Prime Minister Chitra Bahadur KC has underlined the need of scaling up agriculture production for reducing dependency.

Speaking in a Valley Agricultural Gathering here on Saturday, he said the government should provide special subsidies to the farmers on seeds and fertilisers for boosting agriculture production.

Also the Minister for Cooperatives and Poverty Alleviation, DPM KC said Nepal became dependent on others as it could not exploit the natural resources properly.

He declared that the economy would not be strong until the country is self-sufficient in agriculture production.

Former Chief Secretary of the Government Lilamani Poudyal said that the national economy has to face big loss as the arable land has gone untapped since many farmers have quit agriculture after the agriculture produce grown by them failed to get decent price in the market, of late. Stating the country's agriculture sector would remain subsistence-based until the agriculture produce get the appropriate price, Poudyal stressed on the need of fixing the price of agro produce.

'Private land should be used for attaining agricultural self-sufficiency

Kathmandu : Minister for Agricultural Development Haribol Gajurel has said the government would make the country self-dependent in agriculture by using the private land which has not been cultivated for long.

Minister Gajurel said that in the first phase the government would request people not to keep their land fallow for long and if this request went unheeded the land will be leased for contractual farming by calling tenders.

Stating that the process of recruiting 1,500 agriculture technicians has reached the final stages, he said the provision of providing pension to the peasants, one of the 27-point commitment that he brought, would be implemented at the earliest.

New strategy needed for irrigation development

Kathmandu : Irrigation Minister Umesh Kumar Yadav has said a new strategy on multi-use of water was essential for the irrigation development in the country.

Only new strategy can help develop irrigation, the Minister said at an interaction on Saturday.

Special irrigation project would be introduced in Tarai/Madhes very soon, he said, adding that the Ministry of Finance was demanded the allocation of Rs 5 billion every year for flood control in Tarai and irrigation promotion in hilly regions.

Similarly, the Minister said the government has planned for construction of at least 10 ponds in every constituency, irrigation through solar energy and announcement of model irrigated village and fully irrigated VDCs. The Irrigation Minister further said the government will not bring any project costing less than half million rupees. According to him, the Gandak project and Sunsari-Morang would be upgraded.

Agricultural Ministry comes up with plan of action

Kathmandu : The Ministry of Agricultural Development has forwarded the plan of action and comprehensive operational plans for the implementation of the 27-point commitment unveiled a month ago.

At a news conference on Wednesday, the Ministry said that National Agricultural Development Implementation Committee has been formed under the leadership of Agricultural Development Minister while preparations were going on for the formation of National Peasants Commission.

As per the plan of action, each one agricultural and veterinary technician would be deployed in all 3,000 Gaupalika (village council).

Agricultural inputs and seeds have been distributed in quake-affected eight districts, the Ministry said.

Likewise, a total of 119,532 metric tonnes of chemical fertiliser and 711 metric tonnes of organic fertiliser as well as 4,454 metric tonnes of improved seeds have been distributed so far. On the occasion, Agricultural Development Minister Haribol Gajurel said that implementation of the Ministry's commitments were slightly delayed due to India's unofficial blockade and Tarai agitations.

Ministry's Secretary Uttam Kumar Bhattarai said that preparations were underway to ensure participatory pension to the farmers based on their contributions to further lure the folks in the agriculture sector.

२७...

गरे। फुटेको मन्त्रालयमा मन्त्रीको हैसियतले नवस्ने आफ्ना कार्यकर्ताहरूले आग्रह गरेको भएपनि मुलुक खाद्य संकटको आउन लागेका बेला कृषि उत्पादन बृद्धि गर्नका लागि पनि आफूले मन्त्रालय सहायको भन्दै मुलुकभर बाभो जग्गा नराख्ने अभियानमा आफू जुटेको बताए। सोही बमोजिम चैते धान उत्पादनबृद्धि गर्नका लागि पनि तत्कालै काम अगाडि बढाएको समेत खुलासा गरे। कृषि विकासका लागि आफूले निरन्तर प्रयास गर्दै गरेको अवस्थामा र कृषिमा आमूल परिवर्तन गर्नका लागि २७ बुँदे जारी गर्दै गर्दा नड र मासुको सम्बन्ध भएको पशुपक्षीलाई विभाजित गर्नु राज्यकै लागि पनि सहज नहुने बताए। मन्त्रालय विभाजन पछि आफू पूर्ण रुपमा कृषिको परिवर्तनका लागि प्रतिबद्धतालाई कार्यान्वयन गराउन कार्यक्रम तर्फ अगाडि बढिरहेको समेत उनले बताए।

२७ बुँदे प्रतिबद्धतालाई कार्यान्वयन गर्न त्यति असहज नभएको र प्रतिबद्धतालाई अझ सहज र सरल रुपमा कार्यान्वयन गराउनका लागि विषयगत रुपका कर्मचारीहरूलाई जिम्मेवारी समेत तोकिसकिएको मन्त्रालयका योजना महाशाखाका प्रमुख सहसचिव योगेन्द्रकुमार कार्कीले बताए।

गर्भनर..

सहूलियत दरका ब्याज दिन नमान्ने बैंकहरूमध्ये सिटिजन्स बैंकको नाम पहिलो नम्बरमा आउँछ। सिटिजन्स बैंकले 'फास्ट ट्रायाक लोन' का नाममा किसानहरूलाई १३ प्रतिशत ब्याज असुल्दै आइरहेको छ। कृषि कर्जाका लागि नेपाल सरकारले ६ प्रतिशत ब्याजदरमा ऋण प्रवाह गर्न निर्देशन दिएको भएपनि सिटिजन्स बैंक त्यसो गर्न मान्दैन। बैंकको केन्द्रिय कार्यालयका कर्जा शाखाका प्रमुख सो विषयमा आफूहरूलाई बोल्ने अधिकार नदिएको बताउँछन्। उनलाई बैंकले हालसम्म कति रकम कृषि कर्जामा लगानी गर्नु भन्ने प्रश्नमा आन्तरिक कुरा भन्न नमिल्ने बताउँछन्।

कृषि कर्जाका प्रवाह गर्नका लागि आनाकानी गर्ने र गरिहाले पनि १३ प्रतिशतसम्म ब्याज असुलेको बारेमा सिटिजन्स बैंकका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत राजनसिंह भण्डारीले आफूहरू कृषि कर्जाका लागि ६ प्रतिशत ब्याज उपलब्ध गराउन नसक्ने भन्दै राष्ट्र बैंकका गर्भनर गएर माग्न भनेको कृषि कर्जाका लागि सो बैंकको केन्द्रिय कार्यालयमा पुगेका किसानले बताए।

किसानहरू कर्जा लिन गएका हुन्। भिक्षा लिन गएका होइनन्। किसानहरूलाई सहूलियत ब्याजदरमा कृषि कर्जा प्रवाह नगर्ने र गर्भनर कहाँ गएर माग भन्ने बैंकका प्रमुख कार्यकारी अधिकृतलाई गर्भनर डा. चिरञ्जिवी नेपालले राष्ट्र बैंकको निर्देशन अटेर गरेको नाममा एउटा स्पष्टिकरण पत्र पठाउन सक्छन्?

यदि त्यति पनि गर्न नसक्ने हो भने गर्भनरज्यू फतपताउन छोडिदिनुस्। कृषि कर्जाका लागि सरकारी बैंक जानु भन्ने अर्को उर्दो जारी नगर्नुस्।

जग्गा ...

जमिन बाँझिने क्रम रोकिएको छैन। "अहिले फेरि बनेपामा घरघर पिच्छे जग्गा किनबेच गराउने गिरोह सक्रिय भएको छ," बनेपाका स्थानीय

रुद्र ढकालले भन्नुभयो। "२०६२ सालमा जस्तै अहिले बनेपाका उर्वर फाट्टामा स्वाभेटरले जमिन सम्म बनाउदै टुक्राटुक्रा घडेरी बनाइरहेका छन्।"

स्थानीय निकाय मौन छ। जनताप्रति उत्तरदायी निकाय जनप्रतिनिधि विहीन भएको भन्दै २० वर्ष पुगेको छ। यस प्रकारको कार्य रोक न त स्थानीय जिल्ला प्रशासन वा स्थानीय निकाय कुनै पनि क्रियाशील देखिदैनन् भन्नुहुन्छ बनेपाका समाजसेवी हरिभक्त भोछिभोया।

स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५ र नियमावली २०५६ ले स्थानीय निकायलाई जिम्मेवार बनाएको छ। यस ऐन तथा नियमावलीले भू(उपयोग योजना, नक्सा तयार गर्ने, पर्ती जग्गा र डाडा, भिरपाखामा वृक्षरोपण गर्ने, सांस्कृतिक सम्पदा क्षेत्रको जगेना गर्ने भू(क्षय र नदी नियन्त्रण गर्ने आवश्यक योजना बनाउने, वन वनस्पति र जैविक विविधता संरक्षण गर्ने, सार्वजनिक सरकारी जग्गाको अतिक्रमणमा रोक लगाउने जस्ता कार्य गर्ने जिम्मेवारी स्थानीय निकायलाई सुम्पिएका छन्।

"दश वर्ष पहिले नेपाल राष्ट्र बैङ्कले घरजग्गामा लगानी रोकेको थियो, त्यसलगत्तै भूमाफिया अतालिका थिए, अहिले पुनः उनै माफिया सक्रिय भएका छन्।" स्थानीय गोपाल श्रेष्ठले भने।

अहिले जग्गा किनबेचमा पर्दा पछाडिका उच्चपदस्थ कर्मचारी, बैंकका शाखा प्रबन्धक, स्थानीय दलालको मिलेमतोमा त्यसप्रकारका काम भएको बुझिन्छ। सरकारले भू(उपयोगसम्बन्धी नीति २०६९ वैशाख ४ मा स्वीकृत गरेको थियो। सो नीतिले जग्गालाई कृषि, आवास, व्यवसाय, औद्योगिक, वन, सार्वजनिक उपयोग र अन्य क्षेत्रमा विभाजन गरेको छ। यसमध्ये सबैभन्दा धेरै कृषियोग्य जमिनमाथि अतिक्रमण भएको स्वीकार्दछन् कृषि विकास मन्त्री हरिबोलप्रसाद गजुरेल।

राज्यले कृषिमा क्रमशः अनुदान बढाउदै लगेको भए पनि कृषि पेसामा उत्साहजनक आकर्षण छैन। भनेको समयमा मल, बीउ र

सिचाइको व्यवस्था नहुनु र उत्पादित वस्तुले उचित मूल्य नपाउनुले उर्वर भूमि बिक्री वितरण गरी सहर केन्द्रित हुने लहड चलेको छ, गामबोसी गर्ने ग्रामीण जनतामा।

"छोरो अष्टूलिया, छोरी सिङ्गापुर गइन्। उनैले गाउामा नबस्नु सहरमा आइ बस्नु भनेकाले हामी बनेपा भरेका हौं।" (नाला टुकुचाकी सोविताले भनिन्। अहिले सोविताको गाउाको बारी बाभै छ। घर ढल्ल लागिसक्यो। खेत अरुलाई कमाउन दिइएको छ। हिजो गाउामै रमाउने सोविताहरूका छोराछोरी विश्वका १११ मुलुकमा वैदेशिक रोजगारमा छन्। सोविताजस्तै आमा सहरको कुनामा थन्किएर बसेका छन्, बाध्यता र सकसले।

भूमि उपयोगका हिसावले ३० लाख ९१ हजार हेक्टर जमिनमा खेती गरिदै आइएको छ। घडेरी बनेका र बाभिकदै गएका जमिन १० लाख ३० हजार हेक्टर छन् भने वन जङ्गलले ढाकेको जमिन ५८ लाख २८ हजार हेक्टर छ। चरन क्षेत्र १७ लाख ६६ हजार हेक्टर, पानीले ढाकेको क्षेत्र तीन लाख ८३ हजार हेक्टर र अन्य २६ लाख २० हजार हेक्टर रहेको

कृषि...

गएकाहरूले आआफ्नो कार्य क्षेत्रमा फर्कन आग्रह गरेको भएपनि नार्कबाट भने काजमा जानेहरूको संख्या बढ्दै गईरहेको छ। जागिर नार्कमा खाने अनि काजका नाममा राजनीति गर्दै अन्य कार्यालयमा गएर काम नगर्ने परिपाटीका कारण पनि नार्कले कृषि क्षेत्रको विकासका लागि जति परिवर्तन गर्नुपर्ने थियो त्यो गर्न सकिरहेको छैन। करीव १ हजार ३ जना कर्मचारी रहेको नार्कका ३ सय भन्दा बढी कर्मचारीहरू काजमा गएका छन् भने अझै जाने क्रम जारी छ। कृषिको अनुसन्धानका खटिनु पर्ने नार्कका कर्मचारीहरू आनो काम भन्दा पनि जागिर वाटोमा हिंड्दै काजमा जान थालेपछि नार्कको धेरै भन्दा धेरै काम ओभरलेमा परिरहेको नार्कका एक उच्च अधिकारीले बताएका छन्।

भएका कर्मचारीहरू काजमा जाने गरेका छन् भने नार्कको महत्वपूर्ण पदका रुपमा रहेको वैज्ञानिकहरूको पदमा अझै पनि सयभन्दा बढीको संख्यामा पद अझै पनि रिक्त रहेको नार्क प्रशासनले जनाएको छ।

तरकारीमा आत्मनिर्भर हुँदै म्यादी

म्यादी। म्यादी जिल्ला तरकारीखेतीमा आत्मनिर्भर बन्दै गएको छ। जिल्लामा तरकारीखेती विस्तार र उत्पादनमा वृद्धि हुँदै गएको छ। वार्षिक १३ हजार मेट्रिक टन तरकारी खपत हुने जिल्लामा पछिल्लो समय उत्पादन बढेपछि आयात घट्दै गएको छ। जिल्ला कृषि विकास कार्यालयका अनुसार गत आव २०७१/७२ मा जिल्लामा १० हजार ६१२ मेट्रिक टन तरकारी उत्पादन भएको थियो। तरकारी खेतीतर्फ कृषकको बढ्दो आकर्षणसाँगै खेती विस्तार र उत्पादनमा वृद्धि भएको कार्यालयका योजना अधिकृत ज्योति क्षेत्रीले बताएका छन्।

"आन्तरिक उत्पादन वृद्धि भई आयात घट्दै गएको छ," उनले बताए। जिल्लामा तरकारी आयात घट्दै गएको छ। यहाँ उत्पादन भएको तरकारी बाग्लुङ, पर्वत र पोखरा निर्यात हुन थालेको समेत उनले बताए। जिल्लाको ९८१ हेक्टर क्षेत्रफलमा व्यवसायिक तरकारीखेती गरिदै आएको छ। आव २०६८/६९ मा ८२९ हेक्टरमा गरिएको खेतीबाट आठ हजार ५९४ मेट्रिक टन तरकारी उत्पादन भएकोमा पछिल्लो आवमा थप १५० हेक्टर क्षेत्रफलमा तरकारी खेती विस्तार तथा दुई हजार मेट्रिक टन उत्पादन बढेको कार्यालयको तथ्याङ्कमा उल्लेख छ। तरकारी खेतीमा आकर्षण बढेकाले उत्पादनमा वृद्धि भएको वरिष्ठ कृषि विकास अधिकृत श्यामप्रसाद रिजालको भनाइ छ। रत्नेचौर, ज्यामरुककोट, घतान, सिङ्गा, बाबियाचौर, पाल्खेत, पिप्ले, दरवाड, अर्मन, ताकम, विम, राम्चे, हिस्तान, बेग, भुरुड तातोपानी, शिख, धार, नारच्याड, दानालगायतका ठाउँ तरकारी खेतीका पकेट क्षेत्र हुन्।

पन्ध्र सय विशिष्ट बालीको पकेट क्षेत्र

काठमाडौं। सरकारले कृषिमा आत्मनिर्भर बनाउने उद्देश्यका साथ मुलुकभर एक हजार ५०० विशिष्ट बालीको पकेट क्षेत्र बनाउने भएको छ। आगामी दुई वर्षभित्र कृषिमा आत्मनिर्भर बनाउने, युवा जनशक्तिको विदेश पलायन रोकन र व्यावसायिक कृषि प्रवर्द्धन गर्न मुलुकभर नै बालीको विशेष पकेट क्षेत्र बनाउन लागिएको हो। फलफूल तथा खाद्य पदार्थमा मुलुक क्रमशः परनिर्भर बन्दै

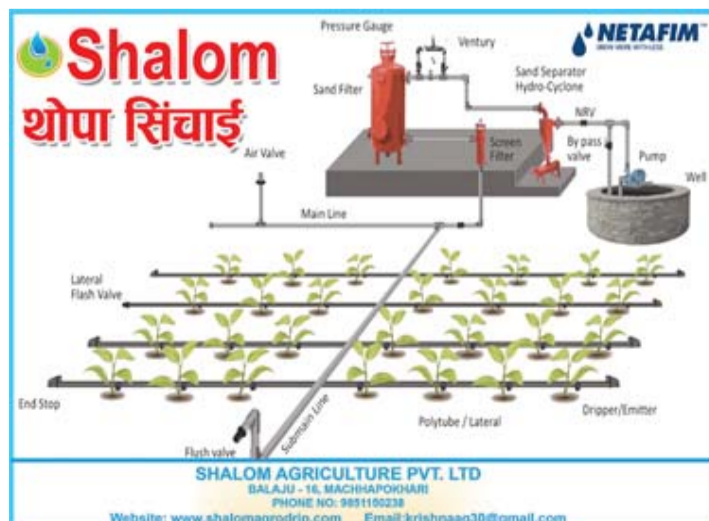
गएको अवस्थामा त्यसलाई रोकन र बढ्दो युवा पलायन रोकन पनि पकेट क्षेत्र बनाउनुपर्ने आवाज सर्वत्र उठेपछि सरकारले त्यसको आवश्यक तयारी गरेको हो। एक इलाका एक उत्पादन तथा विशिष्टीकृत खेती गर्ने लक्ष्य सरकारले राखेको छ कृषि विकास मन्त्रालयका योजना महाशाखाका प्रमुख एवं सहसचिव योगेन्द्रकुमार कार्कीले बताए।

खाद्यान्न, तरकारी, फलफूल, तेलहन, दलहन, माछा, मासु, दूध, अन्डा, पुष्प र महलगायत कृषि उपजहरूमा आत्मनिर्भर हुँदै जस्तोसुकै विषम परिस्थितिमा पनि खाद्यान्न अभाव हुन नदिन र खाद्य सङ्कट आउन नदिन पकेट क्षेत्र नै घोषणा गरेर त्यसमा लगानी गर्ने सरकारले योजना अगाडि सारेको छ।

उक्त कार्ययोजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयनबाट उत्पादन र रोजगारी सिर्जना हुनुका साथै ग्रामीण क्षेत्रमा सेवामूलक साना(साना बजार र सहर निर्माण हुने अवस्था आउने विश्वास राखिएको कार्कीले बताए छ।

कृषि विकास मन्त्रालयले भारतको अधोषित नाकाबन्दीबाट सिर्जित समस्याबाट पाठ सिकेर हिमाल, पहाड र तराई क्षेत्रमा भौगोलिक अवस्था र बाली उत्पादनमा विशेष पकेट क्षेत्रको कार्ययोजना ल्याउन लागेको हो। कृषि विकास मन्त्री हरिबोल गजुरेलका अनुसार कम्तीमा पनि ५०० वटा बृहत् कृषि उत्पादन केन्द्र, उत्पादन नमुना फार्म तयार पार्ने र ती क्षेत्रमा अनुसन्धानात्मक कामसमेत गरिने लागिएको छ। विशेष उत्पादन केन्द्रका सार्वजनिक, सहकारी र निजी उद्यमीको लगानी क्रमशः २०, ४० र ४० प्रतिशत हुने व्यवस्था गरिने र कृषि प्राविधिक तथा कृषि स्नातक तथा अवकाश प्राप्त कृषि विज्ञलाई सहभागी गराउनेछ। उनीहरूको सुपरीवेक्षणमा कृषि उपजको उत्पादन गरिनेछ। उत्पादन केन्द्रहरूमा कृषि सडक, विद्युत, सिचाइ, सूचना तथा सञ्चारलगायतका पूर्वाधार पनि तयार गरिने मन्त्री गजुरेलको भनाइ छ।

कृषि केन्द्रसाग जोडेर उत्पादनमा सरिक गराएपछि ग्रामीण क्षेत्रमा रहेको बेरोजगारीको समस्या हल गर्न र सो क्षेत्र आसपासका साना किसानलाई क्रमशः व्यावसायिक कृषिमा जोड्न सकिने मन्त्री गजुरेलको विश्वास छ।

दानाको विकल्पका रूपमा घरमा नै घांस उत्पादन गर्न सकिन्छ

लम्बोदर न्यौपाने

अध्यक्ष

नेपाल इन्जिनियरिङ कलेज

० पशुपालन गरेका व्यवसायीहरूलाई लक्षित गरी पोषक घांस उत्पादन गर्न आधुनिक प्रविधि विस्तार गर्न लाग्नु भएको छ कस्तो प्रविधि हो यो ? यो अत्यन्तै आधुनिक प्रविधि हो । २ सय ४० वर्ग फिट जग्गामा दैनिक एक हजार किलो घांस उत्पादन गर्न सकिन्छ । जुन घांस अहिले भईरहेको घांस भन्दा धेरै पोषिलो हो । यो घांस उत्पादन नेपाल इन्जिनियरिङ कलेजको चल्म विभागबाट शुरु गरेका हौं । नेपालको जग्गाको हिसावले अत्यन्तै कम जग्गा भएको मुलुक भएको कारणले २ सय ४० वर्ष फिट जग्गामा यति धेरै घांस उत्पादन गर्न सक्ने प्रविधि हाम्रा लागि जरुरी प्रविधि हो । नेपालको आवश्यकतालाई ध्यानमा राखेर नै हामीले यो प्रविधि शुरु गरेको हुनाले यसले नेपालमा चरन व्यवस्थापनका लागि ठूलो परिवर्तन ल्याउन सक्छ ।

० पछिल्लो समयमा पशुपालन

व्यवसायिक रूपमा बढ्दै गईरहेको छ तर चरन अभाव पनि त्यत्तिकै छ । यो परिप्रेक्ष्यमा यो प्रविधि विस्तार कत्तिको सहज रूपमा गर्न सकिन्छ । यो प्रविधि विस्तार गर्नका लागि त्यति धेरै खर्च वा गाढो छैन । धेरै नै सहज छ । सय वटा गाई पालिरहेको किसान छ भने ती गाईलाई चाहिने घांस आफ्नै घरभित्र उत्पादन गर्न सकिन्छ । जस्तै एक रोपनी जग्गामा ५० वटा गाई पाल्न सकिन्छ भने त्यही जग्गा भित्रै घांस उत्पादन गर्न सकिन्छ । त्यही जग्गामा बायो ग्यास उत्पादन गर्न सकिन्छ । सबै एक रोपनी जग्गा भित्रै हुन्छन् । यसमा जग्गाको प्रयोग हुँदैन । शहरी क्षेत्रभित्र चरनका लागि जग्गा छैन । ग्रामिण भेगमा भीर पहराले गर्दा चरन समस्या छ । त्यसकारण पनि हाम्रो मुलुकको लागि यो प्रविधि विस्तार गर्न सजिलो छ । यो प्रविधिबाट उत्पादन भएको

घांसमा पोषण तत्व धेरै हुन्छ जसले गर्दा मासुजन्य वा दूध जन्य पदार्थको उत्पादनमा समेत बृद्धि हुन्छ ।

० हुन त अहिले किसानहरूले चरन र घांस अभावका कारण गुणास्तरहित दाना प्रयोग गर्न बाध्य भएका छन् । यो अवस्थामा यहाँहरूले ल्याउनु भएको पोषणयुक्त घांस उत्पादन प्रविधि त्यसको विकल्प हो ?

दानाको विकल्पका रूपमा यो प्रविधिबाट उत्पादन भएको घांस हो । त्यसका कुनै फरकै छैन । यो घांस खाउनु भएपछि पशु आहारमा अरु कुनै पनि पोषक तत्व वा दाना खाउनु पर्दैन । यो यति पोषिलो छ जुन अन्य कुनै चीज एउटै ख्याउदा यो पाउन मुश्किल छ । अहिले किसानहरूले प्रयोग गर्नु भएको दानामा हुने प्रत्येक मिनेरल्स भिटामिन भन्दा बढी मिनेरल्स भिटामिन यो घांसमा उपलब्ध छ । यो घांस खाएपछि गाईभैसी, बाख्राले २० प्रतिशतसम्म बढी दूध दिन्छन् । १५ प्रतिशत फ्याटको बृद्धि हुन्छ र दूधको गुणास्तरमा पनि बृद्धि हुन्छ । यी घांस खाएका गाई भैसीको दूध बढी पोषिलो हुन्छ र स्वादिलो पनि हुन्छ । एउटा पशुको तौलको १० प्रतिशतमात्र यो घांस खाउदा हुन्छ । त्यो भन्दा बढी खाउनु पर्दैन । र दानाहरु पनि खाउनु पर्दैन ।

० व्यवसायिक रूपमा पशुपालन गर्ने किसानहरूका लागि घांस उत्पादन गर्दाको लागतमूल्य पनि हेर्ने त गर्दछन् नि ? तपाईं भन्नु भएको कुरा स्वभाविक हो । अहिले हामीले पशुपालन

व्यवसाय गरिरहंदा लागत मूल्य बढी परेका कारण किसानहरूले आफ्नो उत्पादनको उचित मूल्य

भेगसम्म पुऱ्याउनका लागि हामीले पहल गरेका छौं । जसका लागि कृषि सहकारीहरूको सहकार्यमा

पाउन सकिरहनु भएको छैन । त्यसकारण राज्यका अर्को चुनौति भनेको उत्पादनको लागत मूल्य कसरी घटाउने भन्ने पनि हो । त्यसका लागि यो प्रविधिबाट घांस उत्पादन गरेर पशुवस्तुहरूलाई खाउने हो भने लागत मूल्य घटाउन सकिन्छ । जस्तै एउटा गाईका लागि ४ सय बराबरको दाना खाउने गरिएको छ भने यो घांस १सय ५० रुपैयाँको खाउदा ४ सयको दाना खाएको भन्दा पनि बढी पोषण बस्तुले पाउने गर्दछ । जसका कारण किसानहरूले लाभ पनि धेरै लिन सक्नेछन् भन्ने कुरामा दुई मत छैन ।

० यदि त्यस्तो हो भने ग्रामिण तहसम्मका किसानहरूसम्म यो प्रविधि पुऱ्याउनका लागि तपाईंहरूले के योजना बनाउनु भएको छ त ? यो अति सजिलो उपायसंग ग्रामिण

देशभरि पुऱ्याउने हाम्रो योजना छ । त्यसका साथसाथै कृषिमा काम गर्ने गैरसरकारी संस्थाहरु मार्फत देशव्यापी पुऱ्याउने हाम्रो योजना छ । यो अत्यन्तै कम खर्चिलो प्रविधि हो । यसमा पनि नेपाल सरकारले ५० प्रतिशत अनुदान दिने घोषणा गरिसकेको छ । अर्को महत्वपूर्ण कुरा के हो भने हामीले वर्षमा करिब ३ महिनामात्र हरियो घांस हासिल गर्न सक्छौं । तर यो प्रविधिबाट हामीले वर्षभरि नै हरियो घांस उत्पादन गर्न सक्छौं । जुनसुकै हावापानीमा पनि हुने भएकाले अहिले ३६५ दिन दाना खाउनु पर्ने वाध्यतालाई पनि यसले निराकरण गर्दछ । पशुपालन गर्ने किसानहरूका लागि यो जस्तो राम्रो प्रविधि अरु कुनै छैन ।

० वैकुण्ठ भण्डारी

पशुपंक्षी विकास मन्त्री,राज्यमन्त्री एवं सांसदहरूलाई हस्तान्तरण गर्दै

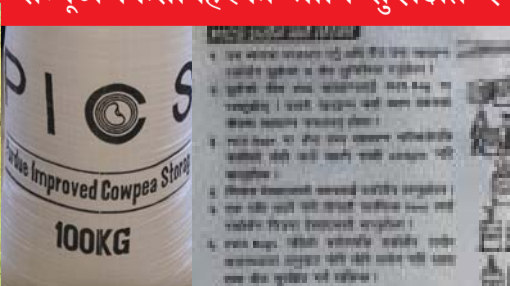
भूकम्पले घर छैन !

धान सुरक्षित गर्न ठाउँ छैन

तर पनि मलाई केही डर छैन ! किनकी

अमेरिकी प्रविधिबाट नेपालमै उत्पादित तीन लेयरको PICS मैसँग छ

सम्पूर्ण किसानहरूका लागि सुरक्षित र हावा नछिर्ने अन्तर्राष्ट्रिय स्तरको व्याग

NAF Seeds Pvt.Ltd
Natole, lalitpur
Phone : 5538748 Fax :5534428
Website: www.nafseed.com